

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Tdo/51/2021
Identifikačné číslo spisu:	7115010142
Dátum vydania rozhodnutia:	24.08.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Pavol Farkaš
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:7115010142.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Pavla Farkaša a sudcov JUDr. Martiny Zeleňakovej a JUDr. Dušana Krč-Šeberu, na neverejnom zasadnutí konanom dňa 24. augusta 2022 v Bratislave, v trestnej veci obvineného L. L., pre zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. a) Tr. zák., o dovolaní obvineného L. L. podanom prostredníctvom obhajcu JUDr. Juraja Bíroša proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 27. septembra 2017, sp. zn. 4 To 31/2017, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Tr. por. dovolanie obvineného L. L. o d m i e t a.

Odôvodnenie

Okresný súd Košice I (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvého stupňa“) v poradí druhým vo veci vydaným rozsudkom z 13. februára 2017, sp. zn. 3 T 7/2015 (ďalej aj „rozsudok“), obvineného L. L. (ďalej aj „obvinený“ alebo „dovolateľ“) uznal za vinného zo spáchania zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. a) Tr. zák. na skutkovom základe v rozsudku uvedenom, a za to mu podľa § 221 ods. 3, § 38 ods. 2 Tr. zák. uložil trest odňatia slobody v trvaní 3 (troch) rokov, ktorého výkon podľa § 51 ods. 1 Tr. zák. podmienenečne odložil a určil probačný dohľad nad správaním obvineného v skúšobnej dobe, ktorú podľa § 51 ods. 2 Tr. zák. vymeral na 4 (štyri) roky s tým, že podľa § 51 ods. 4 písm. c) Tr. zák. je obvinený povinný nahradiť v skúšobnej dobe spôsobenú škodu. Podľa § 287 ods. 1 Tr. por. uložil obvinenému povinnosť nahradiť spôsobenú škodu L. T. a Mgr. L. T. (ďalej aj „poškodení“) vo výške 47 799,24 Eur a so zvyškom nároku poškodených podľa § 288 ods. 2 Tr. por. odkázal na civilný proces.

Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) v poradí druhým vo veci vydaným uznesením z 27. septembra 2017, sp. zn. 4 To 31/2017, odvolanie obvineného ako nedôvodné podľa § 319 Tr. por. zamietol.

Proti uzneseniu krajského súdu z 27. septembra 2017, sp. zn. 4 To 31/2017 (ďalej aj „napadnuté uznesenie/rozhodnutie“), podal obvinený vo svoj prospech, prostredníctvom obhajcu JUDr. Juraja Bíroša, dovolanie z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por., teda, že rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia. V bližšom odôvodnení opravného prostriedku zrekapituloval skutkové okolnosti a v rámci

vymedzenia dovolacieho dôvodu vyslovil nesúhlas s právnym posúdením skutku formulovaného v skutkovej vete rozsudku. Rozhodnutie o vine označil za nesprávne, v rozpore so zisteným skutkovým stavom v rámci vykonaného dokazovania, ktorého výsledky neprodukovali žiadny priamy alebo nepriamy dôkaz, ktorý by takýto záver odôvodňoval. Poškodení si boli vedomí právnych úkonov, ktoré uskutočnili, vykonali ich dobrovoľne a žiadnym sofistikovaným spôsobom nemohli byť uvedení do omylu. Dovolateľ súdom nižšieho stupňa vytkol, že sa nezaoberali príjmovým pokladničným dokladom, ktorý poškodený L. T. podpísal a ktorý preukazuje, že po podpise kúpnej zmluvy prevzal sumu 240 000 Sk v hotovosti. Túto skutočnosť podľa obvineného potvrdzuje aj svedok D. T.. Obvinený sa v ďalšej časti podrobne vyjadril ku skutkovým zisteniam a vykonaným dôkazom a uzavrel, že zo zisteného skutkového stavu nie je možné dospieť k záveru, že obvinený pristupoval k samotným poškodeným sofistikovane, aby od nich vylákal potrebnú sumu peňazí. Obvinený zdôraznil, že podstata trestného činu podvodu vyžaduje také konanie páchatel'a, ktoré uvedie poškodeného do omylu alebo využije niečí omyl. Páchatel' uvádza do omylu spravidla aktívnym konaním, keď predstiera existenciu určitých okolností, ktoré sú v rozpore so skutočným stavom veci. Naplnenie skutkovej podstaty tohto trestného činu predpokladá existenciu príčinnej súvislosti medzi omylom určitej osoby a jej uskutočnenou majetkovou dispozíciou, a tiež príčinnú súvislosť medzi touto dispozíciou na jednej strane a škodou na cudzom majetku a obohatením páchatel'a na strane druhej. Uzavrel, že skutkový stav v danej veci takýto záver vylučuje a v danom prípade vznikol medzi kupujúcim a predávajúcim len občianskoprávny vzťah. Obvinený ďalej odvolaciemu súdu vytkol, že mal vec posúdiť aj z hľadiska princípu ultima ratio, pretože vzniknutý vzťah bolo možné riešiť v civilnom konaní a prostriedky trestného práva nie je možné využiť len preto, že subjekt rezignoval na ochranu, ktorú mu majú poskytnúť súdy v civilnom konaní. Dovolateľ upriamil pozornosť na rozporuplné výpovede poškodeného L. T., jeho popieranie prevzatia sumy 240 000 Sk, a na prevod zvyšnej časti peňažnej sumy vo výške 1 200 000 Sk, ktoré sú preukázané dôkazmi. Zdôraznil, že mal snahu vysporiadať sa s poškodenými. Skutočnosť, že v kúpnej zmluve bol so súhlasom kupujúceho uvedený účet jeho syna, nie je možné vyhodnotiť ako podvodný úmysel. Poškodení si boli vedomí, že časť finančných prostriedkov bude použitá na realizovanie obchodu a je právne bezvýznamné, na aký účet boli poukázané. Tieto prostriedky sa dostali do dispozície obvineného ako pôžička v súlade s dohodou s poškodenými. V danom prípade teda skutok nemôže byť kvalifikovaný ako trestný čin podvodu, pretože konaním obvineného nedošlo k naplneniu znakov skutkovej podstaty tohto trestného činu z objektívnej ani subjektívnej stránky. S ohľadom na uvedené dovolateľ navrhol, aby dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na nové prerokovanie a rozhodnutie.

Dovolanie bolo v zmysle § 376 Tr. por. zaslané na vyjadrenie ostatným stranám konania, ktoré by mohli byť rozhodnutím o dovolaní priamo dotknuté.

K dovolaniu sa vyjadril prokurátor Okresnej prokuratúry Košice I (ďalej len „prokurátor“) podaním doručeným okresnému súdu 26. októbra 2020. Uviedol, že dôvody dovolania nie sú relevantné a sú v rozpore so zisteným skutkovým stavom. Z vykonaného dokazovania totiž jednoznačne vyplýva, že obvinený poškodených uviedol do omylu v zásadnej skutočnosti, t. j. že pôžičku vráti, resp. bude ju schopný vrátiť v lehote jedného mesiaca od jej poskytnutia (a z plánovaného obchodu im bude vyplatený aj určitý podiel zo zisku). Poškodení sa iba na základe tohto príslubu od obvineného rozhodli, že nehnuteľnosť, o ktorú sa niekoľko rokov súdili, predajú dočasne pod trhovú cenu, aby získali finančné prostriedky na pôžičku, s tým, že po vrátení pôžičky budú môcť nehnuteľnosť v lehote jedného mesiaca kúpiť späť. Obvinený pôžičku prijal, ale nerealizoval žiadnu obchodnú aktivitu za účelom jej vrátenia v dohodnutej lehote. Z uvedeného je podľa prokurátora zrejmé, že už v čase pôžičky mal dovolateľ priamy úmysel túto nevrátiť. Poškodení dodržali potrebnú mieru opatrnosti, nakoľko sa ohľadom transakcií radili s advokátom, ktorý však v tomto smere zlyhal. Prokurátor zdôraznil, že z obhajoby obvineného počas prípravného konania nebolo možné nič zistiť, pretože vypovedať odmietol. Nikdy relevantne neobjasnil, na aký účel prostriedky potreboval, pričom bol preukázateľne poslednou známou osobou, ktorá s nimi disponovala. Objektívnu stránku skutkovej podstaty žalovaného trestného činu podvodu obvinený naplnil tým, že uviedol poškodených do omylu v tom, že prostriedky získané odpredajom ich nehnuteľnosti, ktoré mu požičali pre jeho obchodné aktivity, im budú v lehote jedného mesiaca vrátené, aby mohli svoju nehnuteľnosť odkúpiť naspäť. Uvedením do omylu a nevrátením peňazí v dohodnutej

lehote im vznikla značná škoda. Prokurátor napokon poukázal aj na to, že nepriaznivá finančná situácia obvineného v čase skutku bola preukázaná správami exekútorov a daňového úradu. Z hľadiska subjektívnej stránky si bol obvinený vedomý toho, že v lehote jedného mesiaca v zmysle udeleného sľubu nebude schopný pôžičku vrátiť a poškodení následne nebudú schopní spätne odkúpiť svoju nehnuteľnosť, ktorú predali pod trhovú cenu, aby mu urýchlene pomohli. Vzhľadom na uvedené prokurátor navrhol dovolanie podľa § 392 ods. 1 Tr. por. zamietnuť.

K dovolaniu sa vyjadrili aj poškodení podaním doručeným okresnému súdu 29. októbra 2020, uskutočneným prostredníctvom splnomocnenca (advokáta) JUDr. Aleny Zadákovej. Uviedli, že tvrdenia prezentované obvineným predstavujú len výsek z dôvodov, pre ktoré bol právoplatne odsúdený, a skutkový stav vymedzený v podanom dovolaní podľa nich vôbec nereflektuje skutočný stav tak, ako bol zistený. Poškodení sa celý čas spoliehali a verili obvinenému, že veci vráti do pôvodného stavu, teda, že nehnuteľnosť na nich bude spätne prevedená, a zároveň nemali žiadnu vedomosť, že peniaze budú poukázané na účet jeho syna, teda je otázne, ako mali pristúpiť k právu spätnej kúpy, ak v tom čase nedisponovali žiadnou hotovosťou, za ktorú by vedeli dom spätne odkúpiť. Rovnako je podľa nich podstatné, že počas doby, kedy mohli právo spätnej kúpy využiť, ich obvinený celý čas utvrdzoval v tom, že on dá veci do poriadku, preto k realizácii spätnej kúpy ani nedošlo. V danom prípade si teda poškodení nemohli uplatniť svoje práva v civilnom konaní. Peniaze v hotovosti nedostali. K podpísaniu pokladničného dokladu došlo len z dôvodu, že obvinený ich presvedčil, že je to súčasť celej transakcie a že to majú podpísať. Tvrdenia, že neexistuje priamy, ani nepriamy dôkaz o podvodnom úmysle, je nepravdou, ktorá nemá ani najmenšiu oporu vo vykonanom dokazovaní. Konanie obvineného je možné považovať za učebnicový príklad podvodu, keďže on v čase, kedy nedisponoval žiadnymi prostriedkami, nemal k dispozícii žiadnu obchodnú príležitosť, presvedčil poškodených, aby previedli nehnuteľnosť na tretiu osobu, pričom peniaze z kúpy od nich vylákal tak, že do zmluvy uviedol číslo účtu syna a následne ich utvrdzoval v tom, že všetko vyrieši, predkladal im bezcenné zmenky a následne uviedol, že on s tým nemá nič spoločné. Poškodení tak prišli o nehnuteľnosť aj o kúpnu cenu. Rozhodnutia konajúcich súdov sú preto podľa nich správne a zákonné. Navrhli, aby dovolací súd rozhodol podľa § 392 ods. 1 Tr. por. a dovolanie zamietol pre nepreukázanie jeho dôvodov.

Vyjadrenia oboch strán boli doručené obvinenému a jeho obhajcovi, ktorí sa k nemu ďalej nevyjadrovali.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „Najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní skúmal procesné podmienky pre jeho podanie a zistil, že dovolanie je prípustné [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. a), písm. h), § 566 ods. 3 Tr. por.], bolo podané oprávnenou osobou [§ 369 ods. 2 písm. b) Tr. por.], v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1 Tr. por.), na zákonom určenom mieste (§ 370 ods. 3 Tr. por.), a súčasne spĺňa podmienky podľa § 373 ods. 1, ods. 2 Tr. por., ako aj obsahové náležitosti uvedené v § 374 Tr. por. Najvyšší súd však zistil, že dovolanie je potrebné na neverejnom zasadnutí odmietnuť podľa § 382 písm. c) Tr. por., lebo je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Tr. por.

Vo všeobecnosti Najvyšší súd pripomína, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a nie je určené k náprave akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších, mimoriadnych procesných a hmotnoprávných väd. Dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená, preto predstavuje výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorá je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Dovolací súd nie je povolaný na revíziu napadnutého rozhodnutia z vlastnej iniciatívy, práve naopak, z ustanovenia § 385 ods. 1 Tr. por. *expressis verbis* vyplýva, že je viazaný dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené. Viazanosť dovolacieho súdu dôvodmi dovolania sa však týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Tr. por.), nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Tr. por. z hľadiska ich subsumpcie a hodnotenia podľa § 371 Tr. por. Platí, že obsah konkrétne uplatnených námietok, tvrdení a právnych názorov, o ktoré sa v dovolaní opiera existencia určitého dovolacieho dôvodu, musí skutočne vecne zodpovedať zákonnému vymedzeniu podľa § 371 Tr. por., v opačnom prípade je dovolací súd oprávnený subsumovať námietky pod iný, zodpovedajúci dovolací dôvod tak, aby riadne podliehali dovolaciemu prieskumu, prípadne dovolanie vecne

nepreskúmať, ak ide o námietky, ktoré nespádajú pod žiaden dovolací dôvod (por. R 120/2012).

Obvinený uplatnil dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por.

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Nesprávnym právnym posúdením zisteného skutku a nesprávnym použitím iného hmotnoprávneho ustanovenia je pochybenie súdu pri aplikácii práva na skutok, ktorý bol zistený a v potrebnom rozsahu objasnený, a to v takej intenzite, že to zásadne ovplyvnilo postavenie obvineného (a contrario § 371 ods. 5 Tr. por.). O nesprávnu aplikáciu práva ide najmä vtedy, ak bol skutok v napadnutom rozhodnutí kvalifikovaný ako trestný čin, hoci o trestný čin v tomto prípade nešlo, alebo ak išlo o iný trestný čin, než ten, ktorý sa nachádza v právnej vete napadnutého rozhodnutia, teda ak skutok ustálený súdmi v pôvodnom konaní bol subsumovaný (podradený) pod nesprávnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone, pričom takáto nesprávna subsumpcia bola v neprospech obvineného (teda spravidla pôjde o prísnejšiu skutkovú podstatu). Nesprávnym použitím iného hmotnoprávneho ustanovenia je potom nesprávna aplikácia určitého ustanovenia hmotnoprávnej povahy.

Po posúdení obsahu dovolacích námietok Najvyšší súd dospel k záveru, že podstatu väčšiny z nich tvorí nesúhlas obvineného s ustáleným skutkovým stavom a s hodnotením vykonaných dôkazov. Ide najmä o námietky, že z výsledkov vykonaného dokazovania nevyplyva konanie obvineného uvedené v skutkovej vete, že nebol produkovaný žiadny priamy ani nepriamy dôkaz odôvodňujúci prijaté závery súdov, hodnotenie uvedenia poškodených do omylu, ďalej námietka, že súdy sa nezaoberali príjmovým pokladničným dokladom ako dôkazom, neaplikácia princípu ultima ratio s ohľadom na daný občianskoprávny vzťah medzi obvineným a poškodenými, rozporuplné výpovede poškodeného T., nesprávne hodnotenie záveru o absencii akejkoľvek aktivity obvineného vo vzťahu k zhodnoteniu finančných prostriedkov, hodnotenie skutočnosti, že v kúpnej zmluve bol uvedený účet syna obvineného, a nenaplnenie znakov skutkovej podstaty trestného činu podvodu. Obvinený analyzuje a hodnotí dôkaznú situáciu, polemizuje so skutkovými závermi súdov nižšieho stupňa a napáda spôsob hodnotenia dôkazov prezentujúc opačné, vlastné závery. Najvyšší súd však zdôrazňuje, že v dovolacom konaní nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť zisteného skutku (pokiaľ nejde o výnimku podľa § 371 ods. 3 Tr. por.), čo je explicitne vyjadrené v ustanovení § 371 ods. 1 písm. i) veta za bodkočiarkou Tr. por. Zabezpečiť správnosť a úplnosť skutkových zistení a následne ustáliť skutok je vecou súdu prvého stupňa, prípadne korekcie odvolacieho súdu, a dovolací súd už nie je oprávnený zistený skutok skúmať ani prehodnocovať, ale musí ho ako správny prezumovať a vychádzať z neho. Rovnako to platí o hodnotení dôkazov vykonaných súdmi nižšieho stupňa, ktoré hodnotenie je predpokladom pre ustálenie skutkových záverov. S ohľadom na uvedené tieto námietky nebolo možné podradiť pod žiaden dovolací dôvod, pretože nespádajú do rozsahu dovolacieho prieskumu, a z tohto dôvodu sa nimi dovolací súd nemohol ani meritórne zaoberať.

Pokiaľ ide o samotné právne posúdenie veci v rámci uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por., teda (ne)správnu aplikáciu práva na daný skutkový stav, ani v tejto otázke Najvyšší súd nevzhliadol opodstatnenosť námietok obvineného. Trestného činu podvodu sa podľa § 221 ods. 1 Tr. zák. dopustí ten, kto na škodu cudzieho majetku seba alebo iného obohatí tým, že uvedie niekoho do omylu alebo využije niečí omyl, a spôsobí tak na cudzom majetku malú škodu. V kvalifikovanej skutkovej podstate sa tohto trestného činu podľa § 221 ods. 3 písm. a) Tr. zák. dopustí ten, kto takýmto konaním spôsobí značnú škodu. Vychádzajúc zo skutkových záverov ustálených súdmi nižšieho stupňa, ktoré už dovolací súd nie je oprávnený skúmať a meniť, bolo potrebné dospieť k záveru, že z vymedzenia skutku tak, ako bol naformulovaný, je zrejmé, že napĺňa znaky zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. a) Tr. zák. a obvinený jeho skutkovú podstatu naplnil tým, že od poškodených, s predstieraným úmyslom rýchleho vrátenia finančných prostriedkov po úspešnej realizácii obchodného zámeru, vylákal finančné prostriedky vo výške 47 799, 24 Eur, pochádzajúce z predaja im patriacej nehnuteľnosti, ako krátkodobú pôžičku na dobu jedného mesiaca, pričom nevyvinul žiadnu aktivitu

smerujúcu k zhodnoteniu požičaných finančných prostriedkov, a tieto ani nevrátil, čím sa na úkor poškodených obohatil o sumu 47 799, 24 Eur, a spôsobil značnú škodu (§ 125 ods. 1 Tr. zák.). Najvyšší súd má za to, že popísané konanie jednoznačne napĺňa znaky skutkovej podstaty trestného činu podvodu v jeho kvalifikovanej podobe, a to tak v otázke objektívnej stránky (konanie spočívajúce v uvedení do omylu a spôsobení značnej škody na majetku iného pri súčasnom vlastnom obohatení) a subjektívnej stránky (priamy úmysel), subjektu (páchateľom môže byť ktokoľvek) i objektu (zásah do cudzieho majetku s následkom škody), vrátane vzťahu príčinnej súvislosti (omyl - vznik škody/obohatenie). Omyl je rozpor medzi predstavou a skutočnosťou, pričom sa môže týkať aj skutočnosti, ktorá ešte len nastane. Uvedenie do omylu môže byť ľst'ou, ale môže ísť aj o nepravdivú informáciu. Uvedením do omylu je konanie, ktorým páchateľ predstiera okolnosti, ktoré nie sú v súlade so skutočným stavom veci, v tomto prípade plánovanú obchodnú transakciu s predpokladaným ziskom, o ktorú sa obvinený ani nepokúsil. Napokon je potrebné dodať, že dovolací súd hodnotí skutkový stav pri rozhodovaní o dovolaní, ktoré sa opiera o dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. len z hľadiska toho, či skutok alebo iná okolnosť skutkovej povahy, boli správne právne posúdené. Z tohto pohľadu hodnotí aj skutočnosť, či skutok, z ktorého bol obvinený uznaný za vinného, bol v tzv. skutkovej vete rozsudku vymedzený tak, aby zodpovedal znakom skutkovej podstaty príslušného trestného činu (R 47/2008).

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sa nepreukázala existencia dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por.

Najvyšší súd na základe vyjadreného dospel k záveru, že v rozsahu námietok obvineného nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Tr. por., a preto ho podľa § 382 písm. c) Tr. por. na neverejnom zasadnutí ako nedôvodné odmietol.

Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.